

§155

Dnr: KS 2020/384

Ett nytt regelverk för arbetslöshetsförsäkringen, SOU 2020:37 - Yttrande

Beslut

Kommunstyrelsens beslut

Yttrande enligt arbetsliv- och fritidsnämndens beslut, enligt bilaga § 155/2020, godkänns och översänds till arbetsmarknadsdepartementet.

Ärendebeskrivning

Kävlinge kommun har fått möjligheten att svara på betänkandet av Ett nytt regelverk för arbetslöshetsförsäkringen, SOU 2020:37. I remissen ligger att regeringen vill ha synpunkter på förslagen eller materialet i betänkandet.

Remissen har behandlats av arbetsliv- och fritidsnämnden vid sammanträdet den 14 oktober 2020. Nedan återfinns nämndens beskrivning av ärendet tillsammans med förslag till yttrande, se beslutsunderlag. Kommunstyrelsen föreslås skicka över yttrande enligt arbetsliv- och fritidsnämndens beslut, Afn § 88/2020.

Utifrån ett arbetsgivarperspektiv påverkas inte Kävlinge kommun som arbetsgivare.

Arbetsliv och fritidsnämnden svarar på remissen utifrån det ansvar nämnden har i enlighet med gällande reglemente. Efter nämndens beslut angående remissvaret skickas detta vidare för beslut i kommunstyrelsen om samlat svar från kommunen.

Utredningens uppdrag.

Utredningen tillsattes i februari 2018 och har letts av regeringens särskilda utredare Maria Hemström Hemmingsson.

Av utredningens ursprungliga direktiv (Dir. 2018:8) framgår att utredaren ska analysera hur en ny arbetslöshetsförsäkring för fler, grundad på inkomster, ska kunna utformas. Utredaren ska även lämna förslag till en ny lag och en ny förordning om arbetslöshetsförsäkring. Det förslag utredaren lämnar ska, enligt direktiven, vara ändamålsenligt och ge förutsättningar för en ökad

---

Utdragsbestyrkande

förutsebarhet och minskad administration.

Direktiven innebär bland annat. att utredaren ska analysera och lämna förslag till hur villkoren i arbetslöshetsförsäkringen ska utformas så att fler ska kunna kvalificera sig för och ansluta sig till arbetslöshetsförsäkringen. Förslagen ska vidare utformas så att arbetslöshetsförsäkringens roll som omställningsförsäkring värnas och negativa effekter på de arbetslösa sökintensitet, arbetsutbud och arbetslöshetstid begränsas.

Utredningens tilläggsdirektiv (Dir. 2019:34) betonar att utredaren särskilt ska analysera och föreslå hur arbetslöshetsersättningen kan trappas ned tydligt i takt med arbetslöshetens längd på ett sätt som påverkar alla ersättningstagare. Utredaren ska även analysera och föreslå de eventuella följdändringar som behövs för att ersättningsnivån inom aktivitetsstödet ska följa nedtrappningen inom arbetslöshetsförsäkringen. Utredningens förslag ska sammantaget vara budgetneutrala.

Bedömning av utredningens förslag.

I bedömningen av utredningens förslag har sektorn i huvudsak fokuserat på de förslag som handlat om de föreslagna ändringarna av reglerna och nivån för ersättning från arbetslöshetsförsäkringen. I förslaget till remissvar framför sektorn ett antal bedömningar utifrån utredningens förslag, bedömningar som görs utifrån ett kommunalt perspektiv. Dessa är i huvudsak, och i korthet:

- Utredningens förslag innebär att rätten till ersättning ska utgå från inkomst och inte utifrån det idag så kallade arbetsvillkoret. I huvudsak menar sektorn att detta är ett bra förslag.
- Utredningen föreslår att den maximala ersättningsgrundande inkomsten ska vara förordningsstyrd, vilket i praktiken innebär att sittande regering kan ändra detta belopp närhelst denna vilja finns. Sektorn anser att denna del av arbetslöshetsförsäkringen inte ska vara förordningsstyrd utan att inkomsttaket på annat sätt följer löneutvecklingen i samhället i stort, till exempel genom en indexering i förhållande till löneutvecklingen i riket. Detta för att inte riskera att urholka försäkringen över tid.
- Angående Arbetsförmedlingens möjligheter att bära ansvaret för arbetslösa bedöms detta på senare år ha försvagats. Sektorn menar att det framöver är av vikt att myndigheten ges de stärkta förutsättningar som krävs för att kunna fullgöra sitt uppdrag. Detta bland annat utifrån att fler, i utredningens förslag, ska anvisas till jobb- och utvecklingsgarantin.
- Utredningen har inte haft i uppdrag att lämna förslag till förändringar i regelverket för ekonomiskt bistånd, men sektorn ser att utformningen av arbetslöshetsförsäkringen har stor betydelse för kommunens arbete med ekonomiskt bistånd och tillhörande kostnader. Under lång tid har en stor andel arbetslösa mottagit ekonomiskt bistånd, en ersättning som i grunden inte är konstruerad för att försörja arbetssökande. Sektorn föreslår därför att det i remissvaret påtalas att staten bör ta huvudansvaret för fler arbetssökande och att arbetslösa i första hand ska ha sin försörjning via arbetslöshetsersättning.

Beslutsunderlag

- Ett nytt regelverk för arbetslöshetsförsäkringen, SOU 2020:37 - Yttrande, tjänsteskrivelse
- Arbetsliv-och fritidsnämndens beslut §88/2020 - Remissvar på Ett nytt regelverk för arbetslöshetsförsäkringen, SOU 2020:37
- Remiss av Ett nytt regelverk för arbetslöshetsförsäkringen, SOU 2020:37, följebrev
- Remiss av Ett nytt regelverk för arbetslöshetsförsäkringen, SOU 2020:37, utredning

Yrkande

Johan Ericsson (M) yrkar bifall till föreliggande förslag.

Beslutet skickas till

För kännedom

Arbetsmarknadsdepartementet

Arbetsliv- och fritidsnämnden

Remissvar på Ett nytt regelverk för arbetslöshetsförsäkringen, SOU 2020:37

Beslut

Arbetsliv och fritidsnämnden beslut

Arbetsliv och fritidsnämnden beslutar att godkänna bilagt remissvar och att föreslå kommunstyrelsen beakta nämndens synpunkter i kommunens yttrande.

Ärendebeskrivning

Kävlinge kommun har fått möjligheten att svara på betänkandet av Ett nytt regelverk för arbetslöshetsförsäkringen, SOU 2020:37. I remissen ligger att regeringen vill ha synpunkter på förslagen eller materialet i betänkandet.

Arbetsliv och fritidsnämnden svarar på remissen utifrån det ansvar nämnden har i enlighet med gällande reglemente. Efter nämndens beslut angående remissvaret skickas detta vidare för beslut i kommunstyrelsen om samlat svar från kommunen.

Utredningens uppdrag.

Utredningen tillsattes i februari 2018 och har letts av regeringens särskilda utredare Maria Hemström Hemmingsson.

Av utredningens ursprungliga direktiv (Dir. 2018:8) framgår att utredaren ska analysera hur en ny arbetslöshetsförsäkring för fler, grundad på inkomster, ska kunna utformas. Utredaren ska även lämna förslag till en ny lag och en ny förordning om arbetslöshetsförsäkring. Det förslag utredaren lämnar ska, enligt direktiven, vara ändamålsenligt och ge förutsättningar för en ökad förutsebarhet och minskad administration.

Direktiven innebär bland annat att utredaren ska analysera och lämna förslag till hur villkoren i arbetslöshetsförsäkringen ska utformas så att fler ska kunna kvalificera sig för och ansluta sig till arbetslöshetsförsäkringen. Förslagen ska vidare utformas så att arbetslöshetsförsäkringens roll som omställningsförsäkring värnas och negativa effekter på de arbetslösas sökintensitet, arbetsutbud och arbetslöshetstid begränsas.

Utredningens tilläggsdirektiv (Dir. 2019:34) betonar att utredaren särskilt ska analysera och föreslå hur arbetslöshetsersättningen kan trappas ned tydligt i takt med arbetslöshetens längd

på ett sätt som påverkar alla ersättningstagare. Utredaren ska även analysera och föreslå de eventuella följdändringar som behövs för att ersättningsnivån inom aktivitetsstödet ska följa nedtrappningen inom arbetslöshetsförsäkringen. Utredningens förslag ska sammantaget vara budgetneutrala.

Bedömning av utredningens förslag.

I bedömningen av utredningens förslag har sektorn i huvudsak fokuserat på de förslag som handlat om de föreslagna ändringarna av reglerna och nivån för ersättning från arbetslöshetsförsäkringen. I förslaget till remissvar framför sektorn ett antal bedömningar utifrån utredningens förslag, bedömningar som görs utifrån ett kommunalt perspektiv. Dessa är i huvudsak, och i korthet:

-Utredningens förslag innebär att rätten till ersättning ska utgå från inkomst och inte utifrån det idag så kallade arbetsvillkoret. I huvudsak menar sektorn att detta är ett bra förslag.

-Utredningen föreslår att den maximala ersättningsgrundande inkomsten ska vara förordningsstyrd, vilket i praktiken innebär att sittande regering kan ändra detta belopp närhelst denna vilja finns. Sektorn anser att denna del av arbetslöshetsförsäkringen inte ska vara förordningsstyrd utan att inkomsttakets på annat sätt följer löneutvecklingen i samhället i stort, till exempel genom en indexering i förhållande till löneutvecklingen i riket. Detta för att inte riskera att urholka försäkringen över tid.

-Angående Arbetsförmedlingens möjligheter att bära ansvaret för arbetslösa bedöms detta på senare år ha försvagats. Sektorn menar att det framöver är av vikt att myndigheten ges de stärkta förutsättningar som krävs för att kunna fullgöra sitt uppdrag. Detta bland annat utifrån att fler, i utredningens förslag, ska anvisas till jobb- och utvecklingsgarantin.

-Utredningen har inte haft i uppdrag att lämna förslag till förändringar i regelverket för ekonomiskt bistånd, men sektorn ser att utformningen av arbetslöshetsförsäkringen har stor betydelse för kommunens arbete med ekonomiskt bistånd och tillhörande kostnader. Under lång tid har en stor andel arbetslösa mottagit ekonomiskt bistånd, en ersättning som i grunden inte är konstruerad för att försörja arbetssökande. Sektorn föreslår därför att det i remissvaret påtalas att staten bör ta huvudansvaret för fler arbetssökande och att arbetslösa i första hand ska ha sin försörjning via arbetslöshetsersättning.

Beslutsunderlag

- Remissvar på Ett nytt regelverk för arbetslöshetsförsäkringen, tjänsteskrivelse
- Remiss av Ett nytt regelverk för arbetslöshetsförsäkringen, SOU 2020:37, följebrev
- Remiss av Ett nytt regelverk för arbetslöshetsförsäkringen, SOU 2020:37, utredning
- Remissvar Ett nytt regelverk för arbetslöshetsförsäkringen SOU 2020:37

Yrkande

Rune Sandström (S) yrkar bifall till föreliggande förslag.

Beslutet skickas till

För verkställighet
Kommunstyrelsen

Remissvar Ett nytt regelverk för arbetslöshetsförsäkringen, SOU 2020:37

Arbetsliv och fritidsnämndens bedömning

I bedömningen av utredningens förslag har Arbetsliv och fritidsnämnden i huvudsak fokuserat på de föreslagna ändringarna av reglerna och nivån för ersättning från arbetslöshetsförsäkringen. I föreliggande remissvar framför nämnden sina synpunkter.

Arbetslöshetsförsäkringens nivå

Utredningen bedömer att arbetslöshetsersättningen bör utgå från de inkomster från förvärvsarbete som den sökande hade före arbetslösheten och på ett övergripande plan återspegla den lön som den sökande varit van vid. Utredningen har inte haft i uppdrag att konstruera en mer generös arbetslöshetsförsäkring i den betydelsen att ersättningar eller nivåer ska höjas. Utredningen menar att på längre sikt kommer det att vara möjligt att med en avsevärt högre precision bedöma de ekonomiska konsekvenserna av till exempel en höjning av storleken på arbetslöshetsersättningen jämfört med vad som är möjligt i dagsläget. Nämnden menar att ersättningsnivåerna bör följa löneutvecklingen i samhället i stort, för att motverka att försäkringen urholkas över tid.

Täckningsgrad

Kommittédirektiv 2018:8 fastställer att utredaren ska söka efter en utformning som gör att fler kvalificerar sig till arbetslöshetsersättning. Täckningsgraden som presenteras i utredningen skulle gå ifrån 40,4 procent (225 100 personer) ersättningstagare med dagens regelverk till 47,4 procent (264 000 personer) med utredningens förslag (utifrån 2017 års beräkningar). Ökningen är förstås välkommen, men nämnden anser att denna ökning endast är marginell. I Arbetslöshetsrapporten 2020 fastställs det att täckningsgraden 2009, var 54 procent och går man tillbaka till 2005 så var den 72 procent. Utifrån detta skulle nämnden önska att utredare djupare analyserat orsaken till denna minskning med syftet att se hur arbetslöshetsförsäkringen kan utformas så att fler ansluter sig för arbetslöshetsersättning. Detta för att eventuellt finna andra upplägg av försäkringen som ger att ännu fler ansluter sig. Nämnden anser utifrån detta att det vore önskvärt att den statligt finansierade arbetslöshetsförsäkringen också administreras av staten och helt frikopplas från fackföreningarna. Det är nämndens uppfattning att täckningsgraden skulle öka om arbetslöshetsförsäkringen inte uppfattas som en del i ett medlemskap i en fackförening utan som en ren försäkring.

Inkomstvillkoret

Den sökande ska både ha ett övergripande inkomstbortfall (totalinkomsten) och en viss arbetsmarknadsförankring (en minsta inkomst under fyra månader) för att ha rätt till ersättning i händelse av arbetslöshet. Utredningen bedömer att den minsta totalinkomsten bör motsvara 120 000 kronor och den minsta månadsinkomsten 10 000 kronor. Detta är inkomstvillkorets huvudregel. Inkomstregeln ska enligt förslaget ersätta dagens arbetsvillkor. Utifrån dagens krav för att få

arbetslöshetskassa ser nämnden att en enskild med lägre inkomster kan kvalificera till en ersättning. Nämnden ser en risk med utredningens förslag och att detta kan innebära att personer med en svag förankring på arbetsmarknaden, till exempel de som har kortvariga anställningar, deltidsarbeten, inte kvalificerar sig för arbetslöshetsersättning. Nämnden menar att detta kommer att göra att kommunernas kostnader för ekonomiskt bistånd ökar. Vid sidan av ovanstående menar nämnden att dagens arbetsvillkor är i behov av en reform och ställer sig därför positiv till en ändring från detta till ett inkomstvillkor.

Förslag till nedtrappning av ersättningen

Utredningen föreslår att ersättningen ska trappas ned för alla som får arbetslöshetsersättning. Ersättningsperioden föreslås till 300 dagar. Ersättningen ska, enligt utredningens förslag, trappas ned med 10 procentenheter efter de första 100 ersättningsdagarna. Därefter trappas ersättningen ned med 5 procentenheter efter ytterligare 100 ersättningsdagar. För gruppen långtidsarbetslösa kan en nedtrappning av arbetslöshetsförsäkringen komma att innebära att de blir hänvisade till att ansöka om försörjningsstöd för att klara sin försörjning. Arbetsförmedlingens nya organisation är färdig tidigast 2022, och det finns inte tillräckligt med upphandlade programutförare som täcker de behov som finns idag. Utifrån detta bedöms 100 dagar som kort tid. För att komma in i Arbetsförmedlingens programutbud ska sökande idag gå arbetslös länge innan denne kan få tillgång till utbudet av praktik och subventionerade anställningar (som många av nämndens försörjningsstödstagare idag är helt beroende av). Det innebär idag att de under de 100 första dagarna i många fall inte hinner få detta stöd av Arbetsförmedlingen. Nämnden skulle därför önska en djupare analys om vad de föreslagna nedtrappningsintervallerna kommer att innebära ur ett försörjningsstödsperspektiv.

Inkomster från förvärvsarbete ligger till grund för rätten till arbetslöshetsersättning

Utredningen menar att inkomster från förvärvsarbete enklare kan kontrolleras av arbetslöshetskassorna än vad som gäller arbetad tid., vilket ger förutsättningar till en förenklad administration. Detta förenklas ytterligare då inkomstuppgifter numer kan inhämtas från arbetsgivardeklarationerna via Skatteverket. Vilket gör det enklare för enskilda och myndigheter att avgöra när inkomstvillkoret är uppfyllt. Nämnden bedömer att utredningens förslag att arbetslöshetsersättningen ska baseras på inkomst är bra och välkomnar samtidigt förslagen kring en mer digitaliserad hantering av arbetslöshetsförsäkringen.

Ersättningsgrundande inkomsten förordningsstyrd

Utredningen har inte haft i uppdrag att konstruera en mer generös arbetslöshetsförsäkring i den betydelsen att ersättningar eller nivåer ska höjas. Utredningen föreslår att den maximala ersättningsgrundande inkomsten – taket i försäkringen – ska vara förordningsstyrd, och att inkomsttaket således kan ändras av den vid var tidpunkt sittande regeringen. Nämnden bedömer att detta kan komma att leda till en fortsatt urholkning av försäkringen. Den behöver istället vara mer förutsägbar i allmänhet, och behöver vara så väl utbyggd att den fungerar som en automatisk stabilisator över tid som lindrar effekten av ekonomiska kriser. Nämndens ställningstagande är därför att den maximala ersättningsgrundande inkomsten inte ska vara förordningsstyrd utan att den på annat sätt följer löneutvecklingen i samhället. Till exempel genom en indexering i förhållande till löneutvecklingen i riket, där inkomsttaket regelmässigt höjs i takt med den ekonomiska utvecklingen. Utredningen En allmän och sammanhållen arbetslöshetsförsäkring (SOU 1996:150) förespråkade

detta redan 1996. Nämnden ställer sig generellt positiv till att fler, enligt utredningens beräkningar och förslag, snabbare anvisas till jobb- och utvecklingsgarantin. Även om kommunernas ansvar till exempel innebär att de ska främja den enskildes rätt till arbete utifrån socialtjänstlagen, så ligger det arbetsmarknadspolitiska huvudansvaret fortfarande hos staten. Nämnden bedömer idag att Arbetsförmedlingens möjligheter att bära detta ansvar på senare år försvagats och att det finns ett behov av en grundläggande översyn över hur och i vilken form staten ska ta sköta detta ansvar.

Ekonomiska konsekvenser

Utredningen förslår att den så kallade överhoppningsbara tiden ska förkortas från längst fem år till 36 månader. Eftersom överhoppningsbar tid innebär att ramtiden, det vill säga den tid som den sökande ska ha uppfyllt inkomstvillkoret inom, förskjuts bakåt kan utredningens förslag få till följd att färre som har arbetat, och som till exempel varit sjukskrivna under mycket lång tid kvalificerar sig för arbetslöshetsersättning. Utredare menar att detta kan leda till ett ökat behov av ekonomiskt bistånd, och nämnden befarar utifrån detta att den nya arbetslöshetsförsäkringen kommer innebära ett ännu större ansvarstagande från kommunerna. Nämnden ser att den arbetslösa idag går arbetslös lång tid innan den kan komma in i arbetsförmedlingens programutbud och kan få tillgång till utbudet av praktik eller subventionerad anställning. Därför är nämndens bedömning att staten måste ta ett större ansvar för att anvisa arbetslösa till arbetsmarknadspolitiska program. I frånvaron av en anvisning till ett arbetsmarknadspolitiskt program är den arbetslösa hänvisad till ekonomiskt bistånd. Utredningen bedömer att de föreslagna regeländringarna som lagts fram skulle ha medfört att antalet personer med behov av ekonomiskt bistånd skulle ha ökat med cirka 2 000 personer under 2017. Detta om de individer som får ersättning under kortare tid än i dag inte skulle ha anvisats till ett arbetsmarknadspolitiskt program efter ersättningsperiodens slut. Nämnden kan inte ställa sig bakom ett förslag som innebär ökat antal biståndsmottagare hos kommunerna.

Arbetslöshet och ekonomiskt bistånd

Nämnden är medveten om att utredningen inte har haft i uppdrag att lämna förslag till förändringar i regelverket för ekonomiskt bistånd. Detta är emellertid en viktig fråga för kommunen och ur ett kommunalt perspektiv ett av de områden på den svenska arbetsmarknaden där reformbehovet är som störst. Under en lång tid har en stor andel av de arbetslösa mottagit ekonomiskt bistånd, en ersättning som i grunden inte är konstruerad för att försörja arbetssökande. Nämnden anser att det behovsprövade ekonomiska biståndet inte är ändamålsenligt för att skapa drivkrafter till arbete och konstruktionen innebär också i vissa delar en otydlig och ineffektiv ansvarsfördelning mellan stat och kommun. De förändringar av socialtjänstlagen som har genomförts under senare år har inte förändrat detta grundläggande problem. Nämnden uppfattar inte heller att den i budgetpropositionen aviserade utredningen kommer att få i uppdrag att föreslå mer grundläggande reformer avseende ersättning för de som inte kvalificerar sig för arbetslöshetsersättning. Nämnden anser sammanfattningsvis att staten bör ta huvudansvaret för fler arbetssökande och att arbetslösa i första hand ska ha sin försörjning via arbetslöshetsersättning.

Konsekvenser för jämställdheten mellan kvinnor och män

En arbetslöshetsförsäkring som uteslutande baseras på inkomster från förvärvsarbete missgynnar föräldrar som tar ut föräldrapenning, vilket slår hårdare mot kvinnor än män. Nämnden ställer sig därför positiv till utredningens förslag att föräldrapenning antingen räknas med i underlaget för

inkomstvillkoret eller att tid med föräldraledighet kan hoppas över vid prövning av arbetslöshetsersättning.

Konsekvenser för barn

Nämnden vill påpeka att det i utredningen inte framgår tydligt vilken analys som har gjorts när det gäller förslagets konsekvenser ur ett barnperspektiv.